





# რუსეთი

— უშიშროების სიხლი უმაღლესს მთავრობას სთხოვს ექვს მილიონ მანეთს სასულიერო უწყების სასწავლებელთა განაშენიანებისადმი.

— ქრისტიანობის გავრცელების საქმის ქალაქებისა და სოფლების საზღვრულეობისათვის ამ წლისათვის გადაღებული ცხრა მილიონი მანეთი (II. B.).

— ტომისკის უნივერსიტეტში იურიდიულ ფაკულტეტის დაარსების საქმის გამოკვეთვას იანვრის უკანასკნელ რიცხვში შეუდგება კომისია საერო განათლების მინისტრის ამხანაგის ბან ანტოკვის თავმჯდომარეობით.

— საიმპერატორო კაცთ-მოყვარე საზოგადოებას განუზრახავს ბავშვებისათვის რამდენიმე ახალი თავშესაფარი გამართოს პროვინციის ქალაქებში.

— სამხედრო-სამკურნალო აკადემიის უკანასკნელს კურსზედ აღმართა ოთხი ოთხი ოქსის შესახებ, რომ დაუყოვნებლივ დაუწყეს აკადემიაში განსაკუთრებული კურსის შვიდს კირის შესწავლა. აკადემიის კონფერენციამ დაადგინა: შვიდ კირის ისტორიულად განხილვა მიენდოს სამკურნალო ისტორიისა და ენციკლოპედიის პროფესორს სკოროდნიკოვს, ხოლო ლექციათა კითხვა შვიდს კირის სენისა და მისის ბაქტერიოლოგიურად გამოკვების შესახებ—გადამდებ სნეულებათა და ბაქტერიოლოგიის პროფესორის ბოტკინს. ეს კურსები სახალხო-სამკურნალო აკადემიაში ამ დღებში დაიწყება.

დასრულებულია მიენიჭოს ქალბატონ-ბილიტიკო უფლებამოსი. ქალთა შორის იყენებ ბალნეური, მარკინოლოგიური, რომელსაც დედოფალ ვიქტორიას ქალი ჰყავს ცოლად და აგრეთვე კონსერვატორთა დასის უმეტესი ნაწილი. მოწინააღმდეგეთა რიცხვში ერთნენ ჩემპერლინი, ვოშენი ლობერალთა უმეტესობა. ლიბერალთა დასის ბელადი უილიამ პარკორტმა გრძელი სიტყვა წარმოსთქვა ამ კანონ პროექტის წინააღმდეგ, ეს ხომ ინგლისის კონსტიტუციის ძირითადი დად შეცვლა არისო. ინგლისის კონსტიტუცია ეწოდა ამხანაგულ ქალთა კონსტიტუციად გარდაიქცევა, რადგან ინგლისში დღეა დაკეთა რიცხვი 1,200,000 აღმეტყება მამაკაცთა რიცხვითა. Temps-ი ქალთა მოწინააღმდეგეთა მიმართ. მარტო პარკორტმა, ამბობს ეს ვაჭეთა, შეგინო სასუსეთი დიდი მნიშვნელობა ამ საგნისა. კონსერვატორთა-კი დაამტკიცეს, რომ შორის მხედველობა მოკლებულნი არიანო. კონსერვატორებს უნდათ ამითი თავისი დასი გაამდივრონ, ის-კი ავიწყდებოთ, რომ ქალთა მფლობელობა ინგლისის ძირს ვაჭეთა რის და დასცემს სხვა სახელმწიფოებთან შედარებითა.

## „დილარიანი“ და „სანანი“ გამირთა

ქმნა სარგის (სურგა) თმოგველს თამარ მეფის დროს.

„დილარიანის სარგის თმოგველს, მას და უფროსებს“ შოთა რუსთაველი, „მთავარის, მის მღვდარისა დილარიანსა აღწუთებულად“ ჩახრუხაძე.

შვი ხვედრი ქართველის ერისა, ბნელი ეტლი ჩვენის საზომოდ ქვეყნისა ქართველთა ბევრს შერგეს და ქარ-ცეცხლ-შხანჯალ-ხმალთა ბრძოლით ამ მრავალ შერთავანი არის—

# უცხოეთი

ნგლნი. როგორც ვიცით, პარლამენტმა 71 ხმის უმეტესობით გარ-

განყენებთ მაგის ბუშის. მაგრამ ანკი რა დავა მატქს... თქვენი ამორჩეული ეგ არს. მხოლოდ ისა მელაქს, რომ ჩემთვის სასუდამოდ დაიკარგეთ. მშობლივით. ჩემი სათქმელი მგონი ყველაფერი ვაითარე და დანარჩენი თქვენი მიხედვებით.

წარლს ვიღა არ ვაწერ, თქვენი ძალიან კარგად მიხედვებით ვინცა ვაწ... გახსოვს? ...

— აა! იტკიცა შუბლში ხელი შაქრომ წერილის კითხვა რომ გათავადა ვულ შეფერებული კიდელზედ მიყვარდა.

ჯოჯობეთური წამი იყო ეს წამი ცოლქრისათვისა. თვით ტარტაროში ორთავის გულსა და სულს უღარავდა!

— ვისია, ვისი ეს წერილი, მცესავით დაიდრიალა შაქრომ და გულზედ ხელ-მოკლებული მაქნესთან მიიჭრა. შაქრომ მიძინებულმა ეტყება ფრთა გაშალა და მთელის თავისის სიძლიერით მოაწეა გულზედ და აზროვნება აურთა. ამ საათში ხანჯალი რომ დაგვრათ, ვერას გაიგებდა.

— მე რაკი ვისია! მავან მომილო ბოლო, მავან დაიქვინსა მაქონემ და საყველურთა შეხედ ქმარსა.

— მაქინე, მაქინე! ამას მოველოდი შენგან? მაჩვენე, მაჩვენე ვინ არის, რომ სულ კბილით დავაღიჯო. ვაი, შენ ჩემი სულის სიმშვიდე! შეჭქი-თინა უფროსობა კაცია.

— მერე მე-კი მოველოდი. ეი, რას

მწერლობითი ნაშთი „დაღარანა“ შვედნება ჩვენის ძველის მწერლობითა, ერთი დაუშრობელი სიბრძნის ეგვიპტი დიდებულთა შოთა რუსთაველისა, მეთორმეტე საუკუნის ამგვინა კარგად ანუ მდღერებითა გამოშვებულ მომთხრობელ ჩახრუხაძეს. ისეთი შავი და ბნელი ხვედრი ქართველთა ბევრს ძველ ნაშთს არ რგებია წილად, რაც ხვდა „დაღარანს“ და ქართველთა ძველთა გვირგვინს „სავენ გვირგვინ“-ს. ერთის დაკარგვით დაიკარგა მესხეთებმა და ცნობა იმ ვითარებისა, თუ რამ ალშოვითა დიდებული და სახელგანთი თამარ მწიფითა და მეორის დაკარგვით „სავენ გვირგვინ“-ის მოსიპა და განქრ განვილი დროთა ძველ ქართულ გვირგვინთა დიდება და სახელგანთება, რომლის დამწერტი ვაღვინთ მოგვიხსობდა ძველ ქართველ გვირგვინთა დიდებასა და სახელგანთებას.

როგორ გვიანო მკითხველო, როდის უნდა აღსაზომო იყენებ ეს საუფრე ჩვენთა მამა-პაპათა— ეხლად მოგახსენებთ: „დილარიანა“ განვილი საშუალ საუკუნოების ქართველნი, მაოლწი XVIII საუკუნე და მისთანა მოლოდ 1786 წ.

„სავენ გვირგვინ“-ს აკვანი ეს სათელი და კერა ქართველის ძვირსა, ეს ნაშთი ჩვენის გვირგვინსა, ეს ნაშთი ჩვენის ძვირსა, სიტყვა-კახმული მწერლობისა მოსიპა და განქრა 1830 წლებში. დღეს ამ წიგნის კვალც აღარ სანას. ერთისა და მეორის დაკარგვა ჩვენის მწერლობისთვის დიდ დანაკლისად უნდა ჩაითვალოს. მათს სახელს ჩვენს მწერლობაში საპატია ადგილი უკავიათ. ერთიკა და მეორეკი მაღალის მნიშვნელობით ბრწყინვალეობენ, მაგრამ მათ ბრწყინვალეობისაგან დღეს ჩვენ ხელში მხოლოდ კაბადონი დანაკლებული ფერფილი და გვიქრავს და გამქრალი სათელი.

დაუკარგა. ასე გულ უბრყვილო და ფეხი, გამოუცვლელის კაცის საქმეს ასეც რომ არ იყოს, წრფელი, უფნავრო სიყვარული რამდენადღაც იშვიათია, იმდენად სეტყავი, მიუკარგებელი, იმდენად ეგოსტურია: ამაში მთელი არსება და ძლიერება სიყვარულისა.

დაითუთუნენ შაქრო და მაქინე და ამვე დროს მეორე თუ სისამე ქუჩაზე შაქროს სახლიდან, პეტრე კულეშაშვილი ნიხითითა უამბობდა ერთს თავის ამხანაგს ეშმაკურად და გებულის ხაფანგის ამბავს...

— რას ჰნიშნავს ეს წერილი, ქალბატონო... დასუქილი შაქრომ ცოლს გათვალს პატარა სული მოითქვა და ვაღვინდესო რა უბედურებაც უწევია. ეს პირველი დაკარგვა იყო ორისა თუ სამის წლის განმავლობაში.

— რას ჰნიშნავს და შენს გარკვენილია, სასტყავთე უპასუხა მაქინემ და დაუმატა: იუწყებ, არც-კი არც ცხენებია!

— ჩემსას თუ შენსას! შენდა, როგორ გეგონებ... რაზედ ამხვიე თვალეში, რაზედ ჩამავს სატანჯველში? ან მიხიარ, რომ ხანჯლის წვერზე ავაგო ის ცილი არის და ამით გულის თქმა მარც დავაშაო-ფილო. ოხ, ჩემო დაკარგული გვირგვინებო, ვაი მოკუტებულნი ბულის თქმას! სუხუდა შაქრო და თან ცეც-

„სავენ გვირგვინ“-ს დაუწერიით XVI საუკუნის ბოლოს, ანუ XVII საუკუნე დასაწყისს, ამ პოეტის გამლექსი ვიდეც არხენ ბერი ყოფილა. შემდეგ არქიმანდრიტად ყოფილი ვარსკვლავის, შრავალ მთის უღანბის. დაწერილი ყოფილა საქართველოს ისტორიის შეთანხმებით. ხელთაწერი ვიგორც ერთისთვის ჰქონდა 1830 წლებში პ. იოსელიანსაც წაუკითხავს. ამ ცნობის თვით პ. იოსელიანც ასახელებს. სანატრელია დიდად, რომ ერთიკა და მეორეკი, როგორც „დაღარანა“-ს, ისევე „სავენ გვირგვინ“-ს მოპოვებულ იქნეს და დაბეჭდილი.

„დაღარანა“-ს შემდეგ ჩვენს ისტორიაში არაფერი ცნობები დაშთილი, ვიცით მხოლოდ ის, რომ მისი დამწერი ყოფილა სარგის მხარე გველი, გამოჩენილი და ცნობილი კაცი თამარ მეფის ისტორიაში. უწყებულო აგრეთვე ის, რომ ვითომც „დაღარანას“ წაკითხვად ალშოვითა თამარ მეფეო. ამას ჩახრუხაძე გვეუწყებს ბნელად.

ზვიარ სიტყვათაგან დაშთილი „დაღარანას“ შესახებ შედგენილი „დაღარანა“ დაცული იყო მეფე ერეკლეს წიგნთ-საცავში. წიგნთ-საცავის ზედამხედველთა იყო არქიმანდრიტი პეტრე ლარაძე, ცნობილი ჩვენს ძველ მწერლობაში ვითარცა მფარსანი, მოთხრობათა მწერალი, მრავალთა ძველთა ქართულ წიგნთა გადამკეთებელი. აი ამის დროს დაიკარგა „დაღარანა“.

„დილარიანას“ დაკარგვის შემდეგ განვილი მკითხველო, საქართველო რუსეთს დაუკავშირდა, ბატონიშვილი რუსეთში გადასახლდნენ. მეფე ერეკლეს შვილმა თანგვაიურა და მწიგნობარი პეტრე ლარაძეც პეტრე ლარაძე რუსეთში მოსენიანდა სცხოვრებდა, ბატონიშვილებთან ანუ ულუფა ეტყობა, ერთ-ერთად სამკითხველოში მორიგდ იყო

დანიშნული. მოსკოვში მყოფ ქართველ ბატონიშვილებს ხშირად უსაუბრიათ „დაღარანას“ მნიშვნელობაზე და დაკარგვის შესახებ. უკანასკნელი პეტრე ლარაძეს უკანონო ძველის „დაღარანას“ ახლად დაწერა, ანუ აღდგენა, მხოლოდ ისე, როგორც ძველი „დაღარანა“-ს ყოფილი დამწერი, რადგანაც ძველის შინაარსი პეტრე ლარაძეს კარგად სცოდნია. ბატონიშვილები ამისთვის დახმარებასაც დაჰპირდებიან. პ. ლარაძეს მალე დაუწყია წერა და რამდენიმე ხნის განმავლობაში ძველის „დაღარანას“ თანხმად ახალი „დაღარანა“-ს დაუწერია და აღუდგინა. ახალი „დაღარანა“-ს ვითომც კარგის შინაარსის ყოფილი, ვითომც ეს ღირსება თანვე ბატონიშვილს შეეშოთ, ისურვა ამ აღდგენილი წიგნის მითვისება.

ეს ამბავი შეიტყო პეტრე ლარაძეც, აღივსო უღრესის უსიამოვნებით და თანვე ბატონიშვილს კამათი უწყია. საქმე სხვაფერ აშკარავდება. ლარაძე თავის ხელთ-ნაწერს ჰპოულობს, მერე წიგნს ლექსად და პრიზად წინასიტყვაობას უწყის და თავისი წიგნის ამბებს დაწერილი მოგვიხსობს. პეტრე ლარაძესაგან აღდგენილი „დილარიანი“-ც ვეება ტომია. „ამირან-დარეჯანი“-ზე ორჯერ მეტი ვაგვიან. მე ვაგიცანი ეს ხელთ-ნაწერი და მას დიდი რამ ღირსება ვერ შევამცნიე. ეს ცხადად ეტყობა ნაწერს. იგი დიდი რამ არაფერი. ის-კი აშკარად სჩანს, რომ პეტრე ლარაძეს ზოგიერთი აღდგენილი კი პირდაპირ უნდა ჰქონდეს დაწერილ-აღდგენილი, ანუ ძველი „დილარიანის“ ხელნაწერიდან გადაწერილი. ახალი „დილარიანის“ აღდგენა მიეწერება 1828 წლებს. თვით პეტრე ლარაძე გარდაიცვალა 1836 წლებში.

ასე და ამ გვირად გაქრა და მის-სულეს ჰყრიდა პირიდან. — პირიქით შენ მისაყველურებ! — ბუში, ბუში მე ვაგვიწყდება... დაცნობით უფროსა ნაუფნებს. მთელი ღამე ჩახუსა და კამათში ვაგვარეს ცოლ-ქმარსა, მთელი ღამე ოხვრა, ვაგება და მწუხარება მსუფთვე და შაქროს სახლში. რად, რისთვის იქნება მტრობით უყვს, იქნება ვა მოსცადეს?... მაგრამ ამ საკითხავს ადგილი არა ჰქონია მათ ამღვრეთულ, გაგიტებულ გულის-თქმაში!...

გათენდა, ბრწყინვალე მზე ამოცურდა მთის ბიქვან და სიცოცხლე უღდნა მთელს ქვეყანასა. სივიები სტურონი აქეთ-იქით არე მარსდა და ფრინველთა გუნდა ქება უთხრეს შენამქედელსა. დაშვირა სიმამრ-ჩაიკრავა და რუც ევლის მკერდზედ და ორმა მტრად შაქროს დანჯარის წვი კამარა შეჭკრეს.

შემე გაღიხარა, მთელი ქალაქი ახმურდა და ნაწინად სხივმა შაქროს სახლში კვლავ ჩაიხდა, მაგრამ რომ არ ჩაგვინდა, ის ვრჩინა, ვეგლებურის პოეზიისა და სიამოვნების ნაცვლად საშინელი რეულმა დახდა, მთელი ოთახი აფორიქებული იყო: ამოვიდა და სკამი მიკრილი-მოკრილი და წიგნები იატაკზე მოფანტული და ბრუული.

თვით შაქრო ვაგითრებულის სახით, თმა-აბურძენილი, ჩქარის ნაბიჯით მიდი-მოდიოდა და იქვე მჯდოდა.

კულაწარაშვილისათვის ბუზიც არავის აუფერინა!...

წყდა სხენება და არსებობა ძველის „დილორიანისა“.

ამ მოკლე დროში, წერა-კითხვის საზოგადოების სამკითხველოში აღმოჩნდა ერთი ხელთნაწერი ამირან-დრეჯანიანისა, რომელიც დვერილიანი მეთვრამეტე საუკუნეში, ბეჭირდ აღრე პეტრე ლაბაძესაგან აღდგენილის „დილორიანზე“. წიგნის ბოლოს მიმატებული აქვს რამდენიმე ფურცელი, ამ ფურცლებზე მოთავსებულია 11 და 12 კარი „დილორიანისა“.

არ როგორ იწყება დასაწყისი ამ თავისი „კარი მეთვრამეტე, გვიშერ ხაზართა, მეფის დილორის შვილის ამბავი“. თვით მოთხრობის დასაწყისი ასეთია:

„ოღდესმე მეფესა ხაზართასა დაბე-ყრენ ყოველი ქვეყანა სიმხნითა და სიქველთა, ყოველი მოხენდენ, უძრწოდეს ყოველი გარემოანი მეფერი, რომელიცა თითოეული აღწერილი არს სურგას თოჯგულისას სიმხენი და გოლოთათანი სიქაბუ-ქსა მისანი.“

უნდა ვთქვათ მკითხველს, რომ ახლად აღმოჩენილი „დილორიანი“ 12 და 13 კარი შეუდარე 3. ლორაძესაგან ახლად აღდგენილის „დილორიანის“ 12-13 კარს და სულ სხვა-და სხვა აღმოჩენდენ, მათში საერთო არაფერია. ასე და ამ გვიარს ხაზანს, რომ ეს ნაწილები ადგილები უნდა იყოს ნაწილი ნამდვილის ძველის „დილორიანისა“. იმედ გვიქვს, რომ შემდგომი ეს უფრო კარგად გარკვევა, რადგანაც ცოცხალი და ნი-ნაძი ძველის „დილორიანისა“ აღმოჩნდა. დღეს ეს ფურცლები ცალკე წიგნად იბეჭდება უკვე. იმედ უნდა ვიქონი-ნაო, რომ შემდგომი ეს ძველი ხელთ-ნაწერი მოლადაც აღმოჩნდეს სადმე. ასეთისადე ნატვრის თვლით უმე-ზურით „საიანე ნიგრიტა“ მოიპოვე-ბას, ყოველ ემს ველით, თუმცე ჯერ-ჯერობით ეს არასიამა და სრ-სნდება. 1876 წ. ამ წიგნის სათა-ურს გაზეთის „დროება“-შიაც აცხა-დებდნენ და ითხოვდნენ, რომ ეს ხელთნაწერი თუ ვისმეს აქვს, დაგვი-თხოს მან და წარმოგვიდგინოს. რის თანხმობიდაც მომტანისათვის 100 მანეთი იყო საჩუქრად დადებული, მაგრამ არა იქნა-რა.

ბ. ბიქნიანი

დამაკვირდი

სასკედი საჭიროა მარტო ამისა-თვის, ვისცხ სიუყარუდაა აჩქის გულ-ში. პაპ აჩენეთ, რომ პაპი გაყაროს და მისან ქნასხათ, რომ საჭირო არ არის ტუპ-ტუპი, რადგანც თქვენი სიუყარუდა გამოიჩინეს ამის სიუყარულ-საც და ეს გრძობას პირველი მომჭე-დაა პაპის აღზრდის საქმიანი.

გული

კუშპირიტებს, თუ რადამ ჩამოვა და ჩვენ შორის დასახლებას მოიწოდებენ, ჩვენის სულგაბას ტუპუკში უნდა გაუხიოს და ასე დაამალოს თავი, თო-რემ უგურსურებს შექმნი.

ვისი

საბერძნეთის ფეოდალიზმის არის-ტისს ქვათესს. „ნა განსაკუთრება გა-“

ნათლებულ და განათლებულ კაცთა შო-რისა? გაცხადეთ თანხა უცხო სადმე ქვეყანაში, უმასხს: და თქვენ თათის თქვენის თვალთა ქნასხათ რა განსაკუ-თრებ არისო.“

მათამა განათლებული კაცი ყველგან თანხანან მძაღულ ექნება, რადგანც განათლება ერთებს ადამიანთა, გუნ-თლებლობა-ცა ქვეყანს, რადგანც განუ-თლებული ყველას უცხოება და ყველას მას უცხოებაინ.

უკეთესი მტრია კარგისა. მე კარგად გგონია ჩემს თავს, არა მიჭირდ-რა; მოაქვანდე უკეთესად ყოფნა, და-დგი ამისათვის წამალი და ფეხებზე გაცემო.

ინგლისური ანდაზა

მუჟამ უფობა, უმობრჯად ცხოვრებს უღადესი მტრისა სიონისა უნა-მისთალო-ბასათვის, როგორც გულის-ურვის გა-ჭყუება უნა-მისთალობასათვის სულვის.

ბუთი

შურნალ-გაზეთშიაგან

ამოკრებილი ამბები.

ძლიერი აღმდგომი წინადა წყლის ამო-პყვის თურმე ლაქა ხილისაგან რისმე და-ნიველი, ძალიან მოუწოდეს რუსულ ბაღში გა-ზანს (პომიდორი) ამოკვის თურმე მენის ნაღვეთი ხელზე თუ თვითნებზე. ერთი ცოცხი საფრანგეთის სკიპიდარი რომ გუ-რითი საწყობში, როცა მდუღარობა, ძა-ლიან ჩქარა და სწრაფად ჰქუცხს სარტესსა. კერძონი ძალიან არბოლებს ფეს-საცხელს, როცა ან წესისა და წყლის შემდეგ შე-მადრდება. ამისათვის ძალიან ბოლომდე უნ-და წყისაც კერძონი. იგივე კერძონი ძა-ლიან კარგად სწუმდეს კალის, თუნუქის, თუჯის და მოკალუს ტურმელსა. (ს. ს.)

\*\*\*

თეთრეულის გახამებისათვის ეხლანად აღ-მოუჩენია ახალი საშუალება. აქამომდე იგი ახამებდნენ, რომ თეთრეული მალე ცვლდ-ბოდა და იმტრებოდა, თითქო ვაშეშეუ-ლი რა არისო, რადგანაც გახამება სი-ლის არ აძლევდა. ამ სიღბოსათვის ამერი-კაში აი რა რიც სახამებელს ჰმზარობენ თურმე უნდა აიღოთ მოელაგე სახამებე-ლი, გახანთა ცოცხ წყალში; მერე სპილენ-ძის ქებაში უნდა დადოლოთ 2/3, ბოთლი წინადა წყალი იმ დრომდე, ვიდრე ჩუ-ჩხეს დაიწყებს, როცა წყალი ახმუხმულბე-დელით გამო, შოგ უნდა ჩახანთა ხეზო-ბანებულბერ მოხანდებული სახამებელი და ძალიან უნდა ურთო, ყოველივე ეს ერთად უნდა ხელახლოდ ადულოთ 15-20 წუთი, მერე უნდა გაატაროთ წინადა ტილოს პარ-კში და გვერე გაწმენილი სახამებელი გას-წურეთ და შოგ ჩაუხატოთ ერთი ჩის კო-გვი პეტრალეუმი (აფთქში მოიკითხეთ) და რამდენიმე წუთი გახანოთ ლოა. ყოვე-ლივე ეს, რა თქმა უნდა, კარგად უნდა აიროს ერთმანეთში და ისე შეუდგეთ გა-ხამებას და დლოთობას. ამერიკის შურნალ-გაზეთები გვარწმუნებენ, რომ ამ სახით გა-ხამებულ სახამებელს ეძლევი ძალიანი სითუ-რე; გუარება და სიღბო. თეთრეული ან სახით გახამებული ისე მალე არ ტუქვიან-დება და დიდხანს სძლებს და ამისთან საყე-ლო და სახელური პერანგისა შეიძლება პე-რის გულითაც გაიწმინდოს ხოლმე ბუბუ-სავანსა. (ს. ს.)

\*\*\*

დეკემა

29 იანვარი

პიტაბურბა. შავი-ქირის წინა-აღმდეგ საბრძოლველად შემდგარმა კამიანი 28 იანვარს დაადგინა: 1)

გაიგზავნოს ინდოეთში ექიმები შავი-ქირის ადგილობრივ უმასხსლოად; 2) აღერძლოს რუსეთის ქვეშე-რდომ მამადიანთ წილს მეგავში სა-ლოცავად წახვალა და აგრეთვე რუ-სეთის ქრისტიანთა ცემოსავლოების წმიდა ადგილებში წახვალა; 3) სა-ქე-მოლ მომზადდეს ექიმის იერსენის მიერ შავი-ქირის საწინააღმდეგოდ მოგონილი შედგენილი სისხლი; 4) გაიგზავნოს იმ ადგილებში, საცა უფრო შიში შავი-ქირის შემოტანი-სა, კამისისგან ამორჩეული კაცები კამისის მიერ დადგენილ ღონისძიე-ბათი განსაორციელოდეს; 5) გა-მოცხადდეს, პრაგ. ვეტ. „ში ყო-ველი ცნობა შესახებ შავი-ქირის გავრცელებისა და კამისის მოქმე-დებისა და მისგან მიღებულ ღონის-ძიებათა შესახებ.“

შემა აღნიშნულიდან სჩანს, რომ მთავარი პირობა მიღებულია ყოველი ღონისძიება, რათა იმპერია დაუ-არულ ექმნეს შავი-ქირისგან, და ამ ეამად არა სჩანს ისეთი ნიშნები, რომელიც შიშის ჰხადებდეს რუსეთ-ში შავი-ქირის შემოტანის შესახებ.

ბერილი

„берилит“, „наесон. reit.“ ამ-ბობს, ინგლისის ჩვეულებად აქვს თა-ვისი საქმეები გამოაწყოს იმით, რომ ევროპის ხალხთა შორის უთანხმოე-ბა ჩამოაგდოს და იმე ასტროლო-გია. ეხლა ასე სურს მოიქცეს რევიტის საქმეში- პარიზის მთავრობას კი სურს რუსთა და ფრანგთა შერთე-ბულის ძალით გინდეთა უკანონო-სურვილს მფარველობა გაუწიოს და ინგლისის პოლიტიკის ეს ხელს უწყ-ყობს, ხოლო ევროპისთვის-სა სწო-შიათა. საფრანგეთის ამგვარი მოქმე-დება საფუძველს აძლევს ინგლისის იმედებს კონსტანტინებლის არეუ-ლობის შესახებ.

ლონდონი

ეკროზონა პარლამენ-ტიმ განაცხადა, რომ კრიტის დრო-ებით მართელობის პროკლამაციის შესახებ არა იცის-რა. უკანასკნელი ცნობებიდან სჩანს, რომ კრიტში წესიერების დამყარების საქმე კარგად მიდის.

ქონსტანტინოპოლი

მინისტრთა საბჭომ უარი განაცხადა კრიტში ჯარის გულგანებზე, თუმცა ილლეთ-კოის კი უნდა სხვა აზრისა იყო. აპო-კარონელ აჯანყებულთ-საბერძნე-თის დროსა გაშლეს და აღიარეს, რომ საბერძნეთის უერთობითაა.

ფილიპინოლი

როგორც კონ-სტანტინეპოლიდან იუწყებიან, რა-მოდენიმე ბათალიონი მზად არის ოსმალეთის რევოლუციონერთა წინააღმდეგ; რადგან სტამბოლში ნა-ხეს მრავალი პროკლამაცია ამ პ-რტიკის და აგრეთვე პარიზიდანაც იმავე მოვლა, რომ ოსმალეთის რევოლუციონერთა კომიტეტი მო-ქმედების პარიზამ გინაზრავთა.

ბომბაი

ოფიციალურად გამო-ცხადებულია, რომ არც მადრასში და არც სამხრეთ ინდოეთში შავი-ქირი არ არისო. რაჯერს-დამ-კა იმბობს, ბომბეში შავი-ქირი თანდათან მი-ტლუბოსო.

სწავლიტკო, სმეცნიერო და სწავლიტურტო ნახსტკიანი გაცხეთ

კვლეო

გამოცე 1897 წელს ყოველ კვირაში ერთხელ ერთიდან სამ თანხამდე

გაზეთი წლიურად ღირს გაუზნებელი 7 მანათი, ხოლო გაგზავ-ნით 8 მანთი. ნახევრის წლით გაუზნებელი 3 მან. 50 კაპ., გაგზავნით 4 მანთი. სამის თვით გაუზნებელი 2 მანთი., გაგზავნით 2 მან. 50 კა-თითი ნომერი სამშაურად. ხელის მომწერლებს წლის ფული შეუძლიანთ ნაწილ ნაწილად გამოგზავნონ.

ხელის მოწერა მიიღება:

თფლისში—არწურუნსეულ ქარვასლაში: სკართულ სახლობა სპკით-ხელიში“, „წერა-კითხვის საზოგადოების კანცელარიაში“ და თვით „კვა-ლის“ და „ჯგერის“ რედაქციაში. (Артилер. ул. д. Тамашева, воз-ле кадетскаго корпуса).

ქალაქს გარემე ხელის-მოწერათა შეუძლიანთ მიმართონ ქუთასში: ვარ-ლამ კლოძის, ვ. ბენეფიშვილის, ხეთერის წიგნის მაღაზიებში: ვა-ნა-ლოძისთან ზეტერის წიგნის ქარხანაში.—ასთამოში: მათე ნიკოლაძის ხეთერ-გაზეთის სააგენტოში.—განჯანაში: ალ. მიქაბერიძის.—ფოთში: მი-ხეილ თურქის და ი. კობრიძის.—მთავრეკაში (საშურ-ში): იოსებ ფან-ცულაის.—თაისკოში: ივ. ჩიბალოვილის.—გორში: არსენ კოლანდაძის.—გორდალაში: ბან არამიანს წიგნის მაღაზიაში.—სანსერგში: ყარ. ჩხეიძე“.

რედაქცია იცხადან.

ყველა ჩვენი ურნად-გაცხება ხსად წლისათვის, ხელის მოწერის წინთ, ჰმარდებან გამოცემის გაუფრებობას გარეგანი და შინაგანი, ზოგა კი სანე-ჭრის (პრეზის) აღფრთხილ, მაგრამ ზოგჯერ თავიანთ ხელთ არ არის მისა-ღისრულება სხვა-და სხვა მიზეზების გამო. ჩვენ გუყვით „გველს“ მთავრე-ლებს, რომ რედაქციას მართლად წრეულს დაუგეიანებუა პრეზის დარტება, მა-გრამ ყოველ ღონისძიებას ისმარს პირ-ნათლად გამოიკავს ხელის-მოწერაში წინსუე.

გაზეთ „გველის“ მბოგამის გაფრთხილებაზე უკვე დარტულა ნება ამით გაცხეთ უფლება და სამუდამად მუდგ სრული, ყოველ დღეორ საზოლი-ტკით და სხეცტურტო გაცხეთა მუგაცხად, მსუგეობას აქიანთს როგორც რუსეთისა და სხეცტურტოების ცხოვრებისა და მოლიტკის შესახებ, აგრეთვე ჩვენი ცხოვრების დღეორ საქარ ბოროტო ვარამუდგ.

წელსაც ყველა თანამშრომლებსა დაგუთქვს თავისა კაღმის ნაწარმობის მოწოდება. რაც შეეხება გაგზავნე გაუფრებობას, რედაქცია დინისძიებასაგან ჰქვებს უფრადებას: ჩვენ ვანაგებთ კლამებს ყოველთვის დონინიანდს, პეტერ-ბურგანდს და სხეცტ დაზარებულა გუკვს შეტრტადდინს, ხოლო ტყავლისმა შეუდგებლად სეარანხა ნახსტკის დახეცვას, რადგან ჩვენი ცხოვრების მდელს მსატკებლად თითქმის არა გუკვს და დიტორგანავისგან სმარად უფრება სე-რათება.

მომავალ 1897 წ. „კველის“ ხელის მომწერლებს დაურცილებათ პრე-მით ისტორიული ადიათი (სურათები ჩვენი გამოჩენილი მეცნიერებისა, ისტორიულ მირთა, ძველი მონახტრებისა და ციხეების,—ადწირთ.) (8-8)

1897

მომავალი

თეორი ქურნალი (წილწილ მეთობი)

გამომცე იმამამ პარლამენტი

ფასა ურნადლას გაგზავნათ:

1 წლით 6 თვით 8 თვით  
10 მან. 6 მან. 4 მან.  
13 მან. 7 მან. 5 მან.

რუსეთის და გაგვსათის ქალაქებში . . . . .  
საზოგარ გარდ . . . . .  
ვისცე წლიური ფასის ერთად შემოტანა ცმწილება, შეუძლიანთ შემო-იტანოს: 1 იანვარამდე—4 მანთი, 1 აპრილამდე—3 მან. და 1 სექტემბრამ-დე—3 მან.

ხელის-მოწერა მიიღება ტფელისში, ქურნალ მდომამისა რე-დაქციაში, რომელიც იმთავრება ღონისძი-მელიტკის ქურნა, № 13.

წიგნის მადახვის, რომელნაც იკისრებენ ქურნალ „მომამე“-ზე ხე-ლის-მოწერის მიღებას, შეუძლიანთ აღონ მთელის წილის შემოსატანიდან კამისისა და ფილის გამოგზავნისათვის ათა მუარა, ხოლო თუ ფულს ნაწილ ნაწილად შემოიტანენ, პანაგება დაითობათ.

შენიშვნა. 1) ყურნლის თავის დროზე მიღებისათვის რედქცია პასუხს აგებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ფული გამოგზავნილი ან შემოტანილი იქნება რედქციის კანცელარიაში. 2) ქალაქ ვაზეზე ხელის-მოწერით ფულის მადახვის გვეცხება გაგზავნებთა მხოლოდ იმით, ვინც ურნალის ფასთან ერთად წარმოადგენს 7 კაპ. ფი-ლის მარკას ყოველ კვირანკითაც.

ქალაქ გარდ მცხარებთათვის ადრესა: Тифлис, Педagogи Моамбе“.